

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

▲

▼

**STUDENTŲ
MOKSLINĖS VEIKLOS
LXXV
KONFERENCIJA**

▲

▲

Vilnius, 2023 m. gegužės 15–19 d.
PRANEŠIMŲ TEZĖS

*Leidinį sudarė VU MF Mokslo specialistė
dr. Simona KILDIENĖ*

Mokslo komitetas:

Prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė
Doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
Prof. dr. Vaiva Hendrixson
Doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
Prof. dr. Nomedas Rima Valevičienė
Prof. dr. Eglė Preikšaitienė
Dr. Diana Bužinskienė
Prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
Doc. dr. Saulius Galgauskas
Prof. dr. Eugenijus Lesinskas
Doc. dr. Valdemaras Jotautas
Prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas

Dr. Ieva Stundienė
Prof. dr. Marius Miglinas
Doc. dr. Birutė Zablockienė
Inga Kisielienė
Prof. dr. Violeta Kvedarienė
Dr. Žymantas Jagelavičius
Prof. dr. (HP) Edvardas Danila
Doc. dr. Kristina Ryliškienė
Dr. Gunaras Terbetas
Prof. dr. Alvydas Navickas
Doc. dr. Rima Viliūnienė
Prof. dr. Sigita Lesinskienė

Doc. dr. Sigitas Ryliškis
Doc. dr. Vytautas Tutkus
Dr. Danutė Povilėnaitė
Doc. dr. Sigita Burokienė
Dr. Agnė Abraitienė
Prof. dr. Pranas Šerpytis
Prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
Prof. dr. Vilma Brukienė
Dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
Doc. dr. Marija Jakubauskienė

Organizacinis komitetas:

Martyna Sveikataitė
Rafal Sinkevič
Gintarė Zarembaitė
Alicija Krasavceva
Karina Mickevičiūtė
Jogailė Gudaitė
Emilis Gegeckas
Auksė Ramaškevičiūtė
Tautvydas Petkus
Kristina Marcinkevičiūtė
Melita Virpšaitė

Gabrielė Lissauskaitė
Rosita Reivytytė
Kamilė Čeponytė
Šarūnas Raudonis
Monika Rimdeikaitė
Inga Česnavičiūtė
Tadas Abartis
Rūta Bleifertaitė
Kristijonas Puteikis
Saulius Ročka
Paulius Montvila

Agnė Timofejevaitė
Augustė Lapinskaitė
Emilis Šostak
Gratas Šepetyš
Gediminas Gumbis
Erika Ališauskienė
Indrė Urbaitė
Miglė Vilniškytė
Urtė Smailytė
Gabriela Šimkonytė
Julija Bitautaitė

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2023

© Vilniaus universitetas, 2023

TUBERKULIOZĖS PAPLITIMO DINAMIKA IR RADINIAI AUTOPSIJOS METU

Darbo autoriai. Gintarė ZAREMBAITĖ (VI kursas), Gabrielė ŽIŪKAITĖ (VI kursas).

Darbo vadovas. Asist. dr. Sigitas CHMIELIAUSKAS, VU MF Biomedicinos mokslų institutas, Patologijos, teismo medicinos katedra.

Darbo tikslas. Apžvelgti naujausią literatūrą ir pateikti socioekonominių, epidemiologinių rodiklių ir autopsijos duomenų, galinčių indikuoti plaučių tuberkuliozę, statistinę analizę.

Darbo metodika. Atliktas retrospektyvinis tyrimas, kuriame analizuojamos 2015–2021 m. atliktos teismo medicinos autopsijos. Iš jų atsitiktine tvarka buvo atrinkta 100 atvejų, kai mirties priežastis buvo tuberkuliozė, diagnozuota autopsijos metu, ir palyginta su kontroline grupe, kurią sudarė 415 staigios mirties atvejų. Taip pat palyginome Lietuvos tuberkuliozės epidemiologinius rodiklius su kitomis Europos regiono valstybėmis. Duomenys apdoroti naudojantis Microsoft Excel, R Commander programomis. Literatūros ir duomenų paieška atlikta PubMed, Eurostat, Higienos instituto, Pasaulio sveikatos organizacijos duomenų bazėse, įtraukiant atviros prieigos pilno teksto straipsnius anglų kalba.

Rezultatai. Pasaulio sveikatos organizacijos Europos regione 2020 m. buvo nustatyti 163 602 tuberkuliozės atvejai. Nepaisant to, kad Europos regione 2011–2020 m. sergamumas tuberkulioze kasmet vidutiniškai mažėjo 5,2 %, o 2019–2020 m. pasiekė 6,4 %, Lietuvoje sergamumo tuberkulioze rodiklis 100 000 gyventojų yra trečias pagal dydį Europos Sąjungoje/Europos ekonominėje erdvėje (ES/EEE) po Rumunijos ir Maltos – atitinkamai 29/100 000 gyventojų, 64/100 000 gyventojų ir 36/100 000 gyventojų (ES/EEE vidurkis 9,5/100 000 gyventojų). Lietuvos mirtingumo rodikliai išlieka antroje vietoje po Rumunijos – atitinkamai 4,4/100 000 gyventojų ir 4,8/100 000 gyventojų (ES/EEE vidurkis 0,8/100 000 gyventojų). Mirtingumo rodikliai sumažėjo daugumoje šalių nepriklausomai nuo išsilavinimo, išskyrus Lietuvą ir Estiją, kuriose mirtingumas išaugo daugiausia tarp žemo išsilavinimo asmenų.

Atliktame tyrime plaučių tuberkuliozės atvejai 90 % buvo nustatyti vyrų grupėje, kurių amžiaus vidurkis – $53,48 \pm 11,12$ metų, 24 % visų tiriamųjų buvo neblaivūs. Buvo nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp moterų ir vyrų etilo alkoholio koncentracijos vidurkio kraujyje (atitinkamai $0,46 \pm 0,05$ ‰ ir $2,52 \pm 1,43$ ‰, $p < 0,05$). Plaučių tuberkulioze sergančiųjų grupėje dešiniojo plaučio svorio vidurkis buvo 977,4 g, kairiojo plaučio – 831,5 g. Kontrolinėje grupėje dešiniojo plaučio svorio vidurkis buvo 624,7 g, kairiojo plaučio svorio vidurkis – 530,9 g. Plaučių tuberkulioze sergančiųjų grupės plaučių svoriai buvo statistiškai reikšmingai didesni nei kontrolinėje grupėje ($p < 0,05$). Staigių mirčių atvejais, kai buvo nustatyta tuberkuliozė, 91 % tiriamųjų nebuvo stebimi jokiaje medicinos įstaigoje paskutinius 5 metus. Autopsijos metu

98 % atvejų makroskopinio tyrimo metu nustatytos plaučių fibrozinės kavernos, su griūvančiais audiniais, o atlikus histologinį tyrimą rastos *Mycobacterium tuberculosis*. Iš hospitalizuotų ir ligoninėje mirusių pacientų, 78 % sirgo bakteriologiškai patvirtinta tuberkulioze. Vertinant socioekonominius veiksnius, nustatyta vidutinė neigiama koreliacija tarp Lietuvos bendrojo vidaus produkto ir tuberkuliozės paplitimo ($r = -0,58$; $p = 0,019$), taip pat silpna neigiama koreliacija tarp alkoholio suvartojimo (vienam gyventojui) bendroje populiacijoje ir tuberkuliozės paplitimo ($r = -0,34$; $p = 0,19$).

Išvados. Tuberkuliozė Lietuvoje išlieka didelė problema, o jos paplitimą šalyje lemia socialinių ir ekonominių rodiklių derinys. Staigios mirties atvejais autopsija padeda nustatyti kliniškai nenustatytus tuberkuliozės atvejus, tačiau autopsiją atliekančiam asmeniui išlieka didelė rizika užsikrėsti tuberkulioze. Rekomenduojama būti itin atsargiems, jei autopsijos metu pastebimi didesni plaučių svoriai ar jų fibroziniai židiniai dėl padidėjusios tuberkuliozės tikimybės.

Raktažodžiai. Teismo medicina; tuberkuliozė; staigi mirtis; *Mycobacterium*; patologija.